

Annette Taranto ... min romans

Den ljusa nattens ljusa fågeldrillar

Text: Erik Blomberg, Musik: Josef Eriksson

DEN LJUSA NATTENS LJUSA FÅGELDRILLAR MIN SORG FÖRVILLAR,
MIN SORG VILL SOVA, MEN FÅR INGEN FRED.
MEN VARFÖR BLIR DÅ INTE SORGEN BITTER
AV TRÄDENS KVITTER,
MIN SORG, SÄG,
VARFÖR BLIR DU INTE VRED?
DEN LJUSA NATTENS LJUSA FÅGELDRILLAR ALL ÅNGEST STILLAR,
OCH SKYGGT OCH SAKTA SJUNGER SORGEN MED.

Det finns åtminstone ett tiotal vackra och intressanta sånger jag kan kalla för favoriter eller "min" romans och som jag gärna återanvänder. Ovanligt lyckade möten mellan en poet och en kompositör. (Och sedan med min själ förstås.)

Under ovanstående rubrik skulle jag kunna skriva om en fantastisk sång av Emil Sjögren där man subtilt skönjer både det nordiska tonspråket från förföra sekelskiftet och bruset från Paris gator, och där det svenska nationalromantiska möter ett sirligt och franskt musikaliskt nytänkande. Emil hör till de svenska kompositörer som förtjänar mycket mer uppmärksamhet.

Men jag vill berätta om en annan sång, av ytterligare en sådan kompositör "i skymundan". Den finns med bland de där favoriterna och den blev min innan jag kunde göra större musikaliska och litterära analyser av den rent intellektuellt. Hjärtats analysförmåga stod dock på topp – jag var fjorton år.

I Musikskolans lokaler i Växjö gick jag under flera år till mina sånglektioner i ett rum på högsta våningen. Det var ett stort rum med fönster från golv till tak som vette mot gården och ett par stora lönnar.

Vid ett tillfälle kom jag tidigt till en lektion, med "Sånger utan Gränser" under armen. Salen var tom och min sångpedagog hade fortfarande rast. Det var tyst och fridfullt. Det var höst och jag var euforiskt lycklig över att det fanns musik, att jag höll på att upptäcka instrumentet i min hals och alla fantastiska sånger. Under den här perioden övade jag lika mycket piano som sång och satte mig därför vid pianot för att spela min sångläxa. Vid pianot satt man med ryggen mot fönstren. Himlen var gråblå.

Sången var "Den ljusa nattens ljusa fågeldrillar", av Josef Eriksson (1872-1957, verksam som musiker, musiklärare och organist i Uppsala); en kort, ljus och enkel sång, ABA-form, som rymmer stora och djupa frågor. Sången är ett bra exempel på ett stycke där sångaren kan vila mycket i pianots stämma och där mycket av det sångtekniska kommer gratis – i detta fallet legato, linjer och tydlig vokalfärg – om man ger sig hän åt det som är skrivet.

Texten är av Erik Blomberg (fin poet som också översatt bl. a. nobelpristagare till svenska) och sången är en del av Erikssons opus 44, som består av sex tonsatta Blomberg-dikter. Han har också gjort fina tonsättningar av Pär Lagerkvist i op 41 och 42. Han är bra på det lilla, avskalade formatet och sångerna är inte halsbrytande rent vokalt utan mycket retoriskt tacksamma. Så även denna.

Jag tyckte dikten var min. Jag förstod precis konflikten och balansen mellan melankolin och hänförelsen. Jag upplevde det själv hela tiden. Jag bar på all den där sorgen som inte kunde låta bli att sjunga med i skönhetens ljusa, enkla sång.

Det finns ett ställe i dikten där frågan ställs, "Min sorg, säg, varför blir du inte vred?". I pianot finns här de inre stormarna, sorgens eventuella vrede och själva frågetecknet som är kulmen på ett stort crescendo. Fermat – och sedan kommer plötsligt stillheten och det ljuvligt vackra tillbaka, den ljusa natten och den ljusa fågelsången.

Jag älskade det där stället. När jag kom till fermaten, forte, precis när jag sedan började spela, pianissimo – då sprack molnen upp. Värmen spred sig över ryggen,

solen över noterna och i ögonvrån såg jag lönnen som brann. Högre makter musicerade med mig.

Jag återkommer till den här sången och den här känslan då och då för att påminna mig några saker. För det första, skönheten i det enkla och den svåra konsten att framföra detta. För det andra, att arbeta mycket med text och retorik. Röstliga fenomen, vokal teknik, kommer i bland på köpet om man fokuserar på texten och musikens uppbyggnad. Texttolkning kommer däremot aldrig utan att man tänkt och känt efter, hur vacker tonbildning man än har. För det tredje, att det är värdefullt att sitta på musikbibliotek och läsa och leta efter nya sånger, d.v.s. att inte bara göra de fina sånger som "alltid" görs, utan att hitta sånger som man får en egen upplevelse av.

Och således för det fjärde, viktigast, att ha ett personligt förhållande till allt man gör, all musik man framför. Att göra dikten till sin, sångmelodin till sin och pianots eller renässanslutans (eller vilket instrument det nu är) musik till sin. Det är inte alltid helt lätt och kräver en känslomässig investering – men om man drar saken till sin spets är detta det enda som gör det intressant att lyssna till olika sångare och sångerskor, olika pianister och olika andra musiker. Det intressanta är hur varje artists själ – förutom kompositörens och poetens – glimtar fram genom orden och tonerna. Allt detta är också förutsättningarna för att fler sånger ska kunna bli "min" eller "din" romans.

Herr Redaktör!

Det är väl sagt förut, men det kan upprepas: Varje nummer av Kammarmusik-Nytt läser man med nöje och så också det senaste. Där kunde man bland annat hitta ett referat av Margareta Jonth från det första av tre seminarier om romanskonsten. Här kommer några reflexioner.

Det framgår att sånginterpreten tror att bra röst, bra kroppsspråk och god publikkontakt räcker. Men det gör det inte. Någon tycker att man inte behöver förstå allt som sjungs. Textblad prasslar för mycket. Vissa sånger kan behöva framföras på originalspråket.

Som sedan länge hörande till såväl publik som arrangörernas skara vill jag kommentera.

Varför finns textmaskiner på operahusen? Även om akustiken är torr hörs inte all ord och givetvis låter det bäst på originalspråket, det språk som kompositören givit sin musik. Lyssna på en kör. Man hör knappt ett ord. Lyssna på en sånginterpret. En del går fram, kanske lite bättre med läppavläsning.

Så här tycker jag: Det är jätteviktigt för publiken med text i handen vid sångframträdanden, även när det är svenska språket. Givetvis skall utländsk text parallellt ha en svensk översättning. Poesi är inte alltid lätt. Man

Lansering 2003 – två piano/sång-duor får chansen!

I inom romansprojektet Ordet & Tonen har till vinnare lav "Lansering 2003" utsetts Monika Mannerström, sång och Ecaterina Wehlander, piano samt Thérèse Karlsson, sång och Mattias Nilsson, piano.

Audition har hållits i Stockholm med en jury bestående av lektor Britta Sundberg, lektor Olov Olofsson och operasångerskan Iwa Sörenson.

De unga musikerna, "coachade" av professor Dorothy Irving och pianisterna Matti Hirvonen och Elisabeth Boström får ge konserter vid fyra sommarfestivaler.

Monika Mannerström, sång – Ecaterina Wehlander, piano

Juryns motivering: ...för ett musicerande med friskhet, spontanitet och självklar publikkontakt. Som duo uppvisar de en balans mellan sångare och pianist där båda musikerna framträder på lika villkor. Deras repertoarval präglades av stor variation och mångfald.

Framträdanden:

Festspel i Pite Älvdal den 30 juni och 1 juli samt vid Musik och Konst i Junsele den 11 juli.

Thérèse Karlsson, sång – Mattias Nilsson, piano

Juryns motivering: ...för ett framförande där de i en lyriskt präglad repertoar med små medel skapade stor konstnärlig laddning och där ett väl avvägt samspel mellan sångare och pianist blev till en sammansvetsad helhet.

Framträdanden:

Båstad Kammarmusikfestival den 24 juni och Musik vid Siljan den 29 juni.

Ensemblerna presenteras utförligt i nästa nummer.

förstår bättre innehållet om man också ser orden. Något lite prassel gör ingenting, beror på papperet och någon enstaka lite darrig person. Och, trots texten ser publiken på den som sjunger! Att så interpreten pratar inför en sång är trevligt, det ger publikkontakt.

Slutligen två helt andra saker.

Först www.konsertguiden.nu. Är det ett misslyckande? Vill inte musikföreningar med flera visa fram sina evenemang? Ännu är det ytterst få konserter på nätet.

För det andra: Varför spelar stråkkvartetter nästan aldrig amerikansk musik? Finns inte noterna i Sverige? Vet musikerna att det finns länder bortom Atlanten, eller?

CASTEN LYCHOU

ORDFÖRANDE I SÄFFLE MUSIKFÖRENING

Fotnot: 47 RSK-föreningar har hittills anslutit sig till konsertguiden.nu.

Under 2002 var totalt 389 arrangörer anslutna, detta har ökat med ett tjugotal fram till 1 mars 2003. Sidan hade under 2002 19 800 besök med 26 208 sökningar. 2 292 konserter med datum var inlagda.

(Ur Rikskonserter årsberättelse 2002)